

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj.

Pevska vaja se dne 27. aprila t. l. iz umevnih razlogov ni vršila; zato pa bo prihodnja pevska vaja v četrtek, dne 4. majnika t. l., ob 1. uri pop. v okoliški šoli v Celju. Za takrat pač prosimo točne in polnoštevilne udeležbe!

Učiteljsko Ptujškega okraja obišče v četrtek, dne 4. maja, tovariše in tovarišice Celjskega učit. društva.

Vzpored: Ob 7-32 zjutraj z vlakom iz Ptuja, ob 10. uri zjutraj prihod v Grobelno, obisk kmetijske šole v Št. Jurju.

Ob 12-12 z vlakom v Štore, ogledovanje tvornice. Ob 2. sestanek s člani Celjskega učiteljskega društva in skupen obed.

Ob 5-47 zvečer z vlakom domov. Cenjene tovarišice in tovariše, ki se nameravajo tega izleta udeležiti, vljudno prosimo, prijaviti nemudoma število udeležnikov tovarišu Ogoreleu, ki bo izposloval znižane cene pri železnici, če se zgledi najmanj 50 oseb.

Pokažimo končiči tokrat, da je Učiteljsko društvo za Ptujski okraj največje na Spodnjem Štajerju!

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 4. maja t. l. ob 10. uri. Dnevni red je obširen in važen. Med točkami je tudi poročilo o enketi za uravnavo učiteljskih plač.

Polnoštevilne udeležbe se nadeja o d b o r.

Učiteljsko društvo za Ptujski okraj je zborovalo 6. aprila v okoliški šoli ob deseti uri. Najprej je pozdravil predsednik navzoče in konstatiral sklepčnost. (Upajmo, da bo v prihodnje udeležba tolika, da bo lahko izostalo nepotrebno konstatiranje sklepčnosti!) Nato je pozdravil novodošlega udeleženca Vekoslava Selinška in mu izročil besedo. Govornik je poudarjal v uvodu svojega govora veliko važnost etike, posebno za ljudskošolskega učitelja. Nato je podal zgodovinski razvoj. Naglašal je nadalje, da se moramo dobro seznaniti z religijo, s pravom, sociologijo in splošno filozofijo, če hočemo pojmovati etiko. Slednjič je še govoril o sočuvstvu, čuvstvu za poštenje, čednosti, dolžnostih do samega sebe in drugih, ljubezni, hvale in pieteti in končal z besedami: "Če sem dosegel s svojim govorom to, da se bodo začeli učitelji bolj zanimati za ta prevažni predmet, sem dosegel vse, kar sem nameraval doseči."

Končno smo razpravljali o izletu in sklenili obiskati kmetijsko šolo v Št. Jurju ob južni železnici in tvornico v Štoreh. Ker ni bilo drugih posebnosti, se je ob 12. uri zborovanje zaključilo.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj ima v nedeljo, dne 7. maja t. l. v šoli na Vidmu svoje redno zborovanje. Pričatek točno ob pol 11. uri dop. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Volitev delegatov za letošnje glavno skupščino "Zaveze" v Trstu. 4. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih (Pečnik, Tomič, Zechner). 5. Poročilo zastopnikov v okrajnem šolskem svetu o svojem delovanju. 6. Razgovor o volitvi zastopnikov v okrajni šolski svet za prihodnje šestletno dobo. 7. Eventualni nasveti in želje. Polnoštevilne udeležbe pričakuje o d b o r.

Učiteljsko društvo za slovenjegraški okraj ima svoje majniško zborovanje v Dovžah pri Smonkarju v četrtek, dne 4. maja, ob 10. uri predpoldne.

Vzpored: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Zapisnik. 3. Dopisi. 4. Razgovor o konferenčnih temah. 5. Volitev dveh delegatov. 6. Slučajnosti. Na sigurno snidenje! o d b o r.

Šaleško učiteljsko društvo priredi v četrtek, dne 4. maja t. l., izlet na Kozjak. Razen običajnih točk je na vzporedju zborovanja tudi volitev delegata za "Zavezino" skupščino in dnevno primerno predavanje. Ker je Kozjak sicer precej visoka (1107 m), a vendar jako lahko dostopna gora, je upati, da se tega izleta udeležijo ne le vse domače učiteljske, ampak tudi prijatelji učiteljskega in narave, zlasti pa tovariši-turisti iz sosednih okrajev. Zaradi obeda — ki pa bo jako preprost — se je zglasiti pri tovarišu J. Kotniku, šol. vodji — Št. Jošt, pošta Doberna. Druge jestvine si naj izletniki sami oskrbijo. Za dohod je najpripravnejši vlak, ki odhaja iz Šoštanja ob 9. uri zjutraj.

Torej na veselo in mnogobrojno snidenje na prijazni gori! o d b o r.

Gorenjegraško učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 14. majnika t. l., pri Sv. Frančišku Ksaveriju.

Vzpored zborovanja priobčimo prihodnjč. — Za danes le opozarjamo društvenike, da zahteva stanovska dolžnost, naj se takrat zberemo vsi na majniškem izletu.

Volili bomo delegata za "Zavezino" skupščino, določili, katere tovariše volimo pri letošnji uradni konferenci, obeta se nam zanimivo predavanje itd.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v nedeljo, dne 7. maja 1911, ob pol-enajsti uri v šolskem posloju Laški trg-okolica po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik.

2. Dopisi in društvene zadeve.

3. Poročilo računskih pregledovalcev o društvenem računu za l. 1910.

4. Podavanje tov. Iv. Četina.

5. Volitev delegatov za 23. glavno skupščino "Zaveze" v Trstu.

6. Slučajnosti.

Zaradi obeda se naj blagovoli vsak obrniti na tovariša Iv. Četina, nadučitelja — Laški trg. Na veselo snidenje! o d b o r.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 4. maja, ob pol 3. uri popoldne v Št. Rupertu.

Dnevni red: 1. Naznanila, 2. Predavanje g. dr. E. Šerkota o mikrobih, 3. Regulacija plač in naše stališče, 4. Predlogi in nasveti.

K obilni udeležbi vabi

R. Vrabi, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za celjski okraj.

Dne 4. majnika t. l. popoldne, točno ob 1. uri je v celjski okoliški šoli skupna pevska vaja. Pri tej priliki se eventuelno snidemo z bratskim ptujskim učiteljskim društvom, ki priredi ta dan poučni izlet v celjski okraj. Vljudno prosimo polnoštevilne udeležbe. Posebe prosimo se cenjene pevke in pevke sosednih okrajev.

V nedeljo, dne 7. majnika t. l., je točno ob 10. uri društveno zborovanje v celjski okoliški šoli z nastopnim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Šolske kazni; poročila Fr. Brinar. 4. Posvetovanje glede letošnje okrajne učiteljske konference. 5. Izlov. Logarjeve botanične puščice. 6. Slučajnosti. Prosimo, pridite vsi! Opozarjamo tudi na planinski sejm, ki bo ta dan v Celju.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek, 4. maja 1911, ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve.

3. Predavanje. Predava višji nadzornik "Prve Češke", g. A. Pesek iz Ljubljane, eventuelno tov. A. Kosi, nadučitelj v Središču.

4. Volitev delegatov za Zavezino veliko skupščino v Trstu.

5. Slučajnosti.

Na polnoštevilno udeležbo vabi o d b o r.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo

zboruje 11. maja t. l. ob pol 11. uri v ljudski šoli na Ponikvi.

Vzpored: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Konferenčna vprašanja; o šolski knjižnici je prijavil referat tovariš Josip Dobnik. 4. Poročilo zastopnika v okrajnem šolskem svetu. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi o d b o r.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje dne 4. maja t. l. v Gorici v "Trgovskem domu" ob 10. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. "Kateri namen ima cvetje v življenju rastline", predava gospod profesor Ferd. Seidl.

3. Volitev delegatov k Zavezini zborovanju v Trstu.

4. Predlogi.

Zaradi zanimivega dnevnega reda pričakuje mnogobrojne udeležbe o d b o r.

Izredni občni zbor "Tolminskega učiteljskega društva" se je vršil v nedeljo, 9. aprila t. l. v Tolminu ob jako lepi udeležbi. Nad polovico učiteljskega vsega razsežnega glavarstva in tudi nekaj gostov, kar beležimo s posebnim veseljem, je privabilo napovedano predavanje g. ravnatelja V. Bežka. Po pozdravnem nagovoru tov. predsednika, v katerem se je g. ravnatelj v imenu društva zahvalil, da se je odzval povabilu ter prišel med nas, je prišlo na vrsto prezanimivo predavanje g. ravnatelja "O današnjem stanju psihologije."

Iz predavanja naj nevedem glavne misli: V naših učnih knjigah se poudarja, da je znanje logike neobhodno potrebno dobremu učitelju, češ, da nas uči pravilnega mišljenja. Prav tako se poudarja važnost znanja psihologije za dobrega vzgojitelja. Oboje pa je krivo, zakaj logično misliti nas ne nauči logika, ampak tudi boj za obstanek ali, kakor bi dandanes rekli, pravilno mišljenje se je razvilo biološki, kjer je jasno, da kdor nepravilno misli, mora podleči bistrejše mislečemu tekmeču. Pojme pa, ki nam jih podaja logika, rabi vsak izobraženec. Kdor pa se ne zadovolji, da le sluti, kaj pomenijo ti pojmi, ampak se hoče temeljiteje izobraziti, se mora obrniti do logike, da ga natančneje pouči o njih izvoru, postanku, medsebojni zvezi in medsebojnih odnosjih. Zato naj se tudi učitelj, ki bodi temeljit izobraženec, dobro seznanj z logiko.

Isto je s psihologijo. K praktičnemu spoznavanju človeške duše nam teorija psihologije bore malo koristi. K temu je treba prvič neke prirojene zmožnosti, ki je last velikih duhov (Shakespeare). Drugič pa je potrebna k spoznavanju duše bližnjikove dobra volja, namen jo sploh spoznati, zanimanje za ta posel, ljubezen do bližnjika. Zategadelj so matere — celo živalske — tako dobre poznavateljice svojih ljubljencev. Učitelj je lahko v istem smislu dober poznavatelj duševnih svojstev in zmožnosti, kakor je dobra mati, kakor je bil Sofoklej, Shakespeare, ki se gotovo nista učila psihologije po nobeni učni knjigi. Vsako eksper-

imentiranje, kakor svetuje ravnatelj Schreiner v "Analizi duševnega obzorja otroškega" stran 56—70, pa bi bilo brez praktične vrednosti.

Vendar mora učitelj tudi teoretsko poznati psihologijo kakor vsakdo, ki hoče veljati za izobraženca, zakaj psihološke pojme, ozioroma njih izraze najdemo celo v ljudski govoric in tudi pesniki in pisatelji (ruski, Cankar) so sprejeli marsikak izraz iz moderne psihologije. Naobraženec ne sme rabiti teh izrazov le tako približno, ampak mora poznati temeljito njih pojme in tudi pomen teh pojmov v celem sestavu.

V starem veku so prevladovala umetnosti nad vedami, ki so imele tedaj namen lepšati življenje malim izvoljencem, v srednjem veku pa so prevladovala duhovade. A izza Kopernika, Galileja, Bakona Verulanskega prihajajo vedno bolj v veljavo prirodne vede, h katerim se v novejši dobi prišteva tudi psihologija — kot prirodoslovna veda.

V novem veku je prodrlo demokratsko naziranje vede; veda ni zabava ljudi, ki jim ni treba delati, nego mogočno sredstvo v boju človeštva za obstanek. Samoobsebi se pa razume biološko naziranje vede, da kdor se z vedo bavi, ob njej živi.

Tudi način bavljanja z vedo se je bistveno izpremenil. Do Leibniza (okolo 1700) je bil vzor univerzalni učenjak, ki je obvladoval vse vede, sedaj pa se je tudi tu jelo postopati po načelu delovanja, "ars longa, vita brevis."

Biološko naziranje o vedi je tudi vzrok, da je neizmerno zrastel pomen in veljava prirodoslovnih ved in je prenehalo precejevanje duhovad. Razvoj in velikanski uspehi prirodnih ved, zgrajenih na strogo znanstveni, matematični podlagi, pa je v zadnjem stoletju in še posebno v zadnjih desetletjih popolnoma izpremenil tudi stališče psihološki vedi. Do Lockeja je bila zgolj del metafizike, ta pa je naredil konec temu spekulativnemu ugibanju o duši in je ustanovitelj empirske psihologije.

Že v starem veku so slutili tesno zvezo med duševnim življenjem in ustrojem živčevja, v prvi vrsti možganov. Toda šele pred sto leti so se začeli globlje baviti s tem vprašanjem fiziologi. In tedaj se je izrekla možnost postaviti psihologijo na čisto eksaktna fiziološka tla (Fechner, Wund). Začeli so tudi v psihološke namene rabiti poizkus na matematični podlagi in zaraditega imenovali psihologijo na tej stopnji "eksperimentalno psihologijo". Spričo Darwinovih in Häcklovih uspehov pa je pričel cvesti materializem in zaključek je bil: "Duša so možgani". Kmalu je prišla reakcija. Višjim dušnim pojavom, ki so v zvezi z delovanjem velikih možganov, niso mogli do živega, in Wund sam je obupal, da bi se dala psihologija spojit z fiziologijo v eno vedo. Nekateri psihologi pa niso obupali; po načelu delodelja si bodo pač morali razdeliti študije možganov in njih delovanja. W. Jerusalem pripozna tesno zvezo med duševnimi pojavi in izpremembami v možganih, toda trdi, da bi tudi najnatančnejše poznanje možganskega organizma kar nič ne izpremenilo naziranja o psiholoških pojavih, ki so nekaj čisto posebnega in spoznavanje njih zakonov bo vedno naloga posebne vede — psihologije. Lehmann pa pravi, da je človeška duša globok rov, v katero je luč fiziologije posvetila komaj par metrov.

Danes pa si hočejo fiziologi trajno osvojiti psihologijo. Z novo vnemo so se vrgli na proučevanje možganov, priznavajo, da možgani niso duša (Kwald), nego da so dušni pojavi in možganske izpremembe takorekoč matematične funkcije, ki so zavisne druge od drugih. Iz tega izvira nujnost proučevati psihične pojave in psihološke zakone vedno le v zvezi s korelativnimi fiziološkimi pojavi in zakoni, opazovanimi na velikih možganih (Hering).

Tedaj pa ne ostane psihologiji druga nego strogo znanstvena, matematična eksaktna fiziologija. Pot je težavna in silno dolga, a brezuspesna ne bo, kar nam kaže zgodovina psihofizike zadnjih let. Pa tudi kadar bodo uspehi veliko večji nego so do sedaj, naše šole ne bodo postale psihološki-fiziološki laboratoriji, ampak učitelj bo moral ostati tudi potem v šoli le praktičen psiholog, teoretičen pa zaradi svoje obče izobrazbe.

Za lepo predavanje gosp. ravnatelja so se zborovalci zahvalili z živahnim ploskanjem.

Nato je poročal tov. Matija Kenda "kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine" ter stavil pet predlogov, ki so se sprejeli enoglasno. Ko so se izvolili delegati za letošnje Zavezino zborovanje in se je vzela izjava monsignora Pavletiča v okrajnem šolskem svetu goriškem v znanje, je bil dnevni red izvršen in razšli smo se z željo, da bi kmalu zopet imeli kako zborovanje s predavanjem.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo v Istri zboruje torej v četrtek, 4. maja t. l., ob pol 11. uri zjutraj v prostorih gosp. Ant. Ražma na Spod. Škofljah. Na dnevnem redu je: 1. Nagovor predsednikov. — 2. Razpravljanje predmetov po § 23. pravil črke a, b, c, e, f, g, h in k. — 3. Poročilo socialnega odseka. — 4. Zakonski načrti. — 5. Predlogi, resolucije in nasveti za temo "Kako deluj moderna šola za telesni razvoj mladine". — 6. Učiteljsvo v boju za svoj obstanek — (predava tov. J. Bertok ml.). — 7. Pevska vaja.

Ker se posebnih vabil ne pošlje nikomur, vabi tem potom na polnoštevilno udeležbo o d b o r.

Srednješolski vestnik.

**** Streljanje na srednjih šolah.** V soboto popoldne so sedmošolci in osmošolci na goriški gimnaziji imeli prvi pouk, ki je potreben, da se izurijo v streljanju. Poučevali so jih vojniki. Pouk vodi stotnik 47. pešpolka Kopriva. Navzoč je bil tudi en profesor. Streljali bodo šele, ko bodo znali ravnati s puško.

**** Počitnice na srednjih šolah** in deklisih licejih ter učiteljskih bodo trajale zopet od 16. julija do 15. septembra.

**** Laški srednješolci v Gorici** so priredili dne 22. t. m. ples, katerega čisti dobiček dobi laška "mensa accademica" na Dunaju.

**** Odlikovanje.** Gimnazijski profesor v p. dr. Josip Ivan Nejedli v Ljubljani je bil odlikovan z viteškim križcem Franc Jožefovega reda.

**** Službena zamena.** Glavni učitelj na moškem učiteljskem v Mariboru dr. Matej Potočnik in profesor na državni realki v Idriji Matija Pirc sta zamenjala svoji službeni mesti.

**** Slovenske srednje šole.** C. kr. deželni šolski svet kranjski je sklenil predlog na c. kr. učno ministrstvo, da se uvede na slovenskih srednjih šolah pouk v slovenščini za matematiko in klasične jezike.

**** Izpraševalna komisija za slovensko stenografijo v Zagrebu.** Rok za polaganje izpita iz slovenske stenografije pred kr. izpraševalno komisijo za stenografijo v Zagrebu je konec junija in začetkom oktobra vsakega leta. (Kdor hoče polagati izpit v kakem drugem roku, mora zato preko predsedništva kr. izpitnega poverjeništvu prositi kr. zamajsko vlado.) Prošnje za izpit je treba nasloviti na predsedništvo kr. izpitnega poverjeništvu za učitelje stenografije in jih pošiljati kr. vladnemu poverjeniku prof. Jos. Šiloviću v Zagreb. Prošnji je treba priložiti izpričevalo o položnem izpitu zrelosti, odnosno proforskem ali učiteljskem izpitu in pa opis življenja (curriculum vitae). Izpitna taksa znaša 20 K ter jo je osebno izročiti predsedniku komisije pred izpitom. Natančnejša pojasnila dajeta profesor Stanko Miholić in Mijo Vamberger v Zagrebu.

Politiški pregled.

*** Poraz dunajskih krščanskih socialcev.** V Mödlingu na Dunaju so se vršile 20. t. m. nadomestne volitve za deželni zbor. Volitve so končale s porazom krščansko-socialne stranke. To je bil nje prvi poraz. Kako so se razmere neugodno obrnile za krščanske socialce, dokazuje to, da je l. 1908. krščansko-socialni kandidat dobil 988 glasov proti 636, ki jih je dobil nemški svobodomislec. Sedaj pa je dobil krščansko-socialni kandidat 602 glasa, proti 1218 glasovom, ki jih je dobil nemški svobodomislec. Število krščansko-socialnih glasov je torej padlo preko 50 odstotkov, medtem ko je število nasprotnih glasov naraslo skoro za 100 odstotkov! Na eni strani vidimo torej, da je dobra tretjina prejšnjih krščansko-socialnih volilcev obrnila stranki hrbet ter se pridružila uasprotni stranki, ki je spravila na noge tudi take volilce, ki so ostajali prej doma. Pravi pomen te volitve pa se nam kaže šele, če pomislimo, da se je to dogodilo ravno sedaj tik pred splošnimi državnozbornimi volitvami. To je omen, ki kaže, da bi krščanski socialci na predstojećih državnozbornih volitvah utegnili doživeti hud poraz: Pač: Začetek konca na Dunaju in drugod!

*** Slovaki številno nazadujejo.** "Slov. Tyždennik" računa, da konča letošnje ljudsko štetje za Slovake neugodno. V minulem desetletju se je preselilo s Slovaškega skoro 300 tisoč oseb, od katerih se je vrnilo samo 45 tisoč. Zaradi tega bo po novem ljudskem štetju tudi število vseh Slovakov manjše nego leta 1900.

*** Na Portugalskem** razglasijo zakon o ločitvi cerkve od države. V tem zakonu se za jamči vsakemu izpovedanju popolno svobodo in se obenem izjavlja, da katoliška vera ni več državna vera. Vse stroške bodo morali plačevati člani verskih zadrug. Država ima samo nadzorstvo. Cerkev se bodo dale duhovnikom na razpolago.

Učiteljski vestnik.

Naše rak-rane.

(Dalje).

Disciplinarni red za učiteljske.

Disciplinarni red naših učiteljskih je oni faktor, ki določuje, razširja in omejuje našo pedagoško vzgojo; on je ona pedagoška palica, srednjeveški bič moderno slatnato strašilo naše prevzvišene hlapčevske pedagogike!

Ministerialne naredbe, po katerih so pri-krojeni ti predpisi, prihajajo časih prav od birokratskih miz, ki ne vidije pred sabo nič drugega nego politični red, ki naj zavlađa, in kateremu edini smoter je militaristarski red in militaristiška pasja pokorščina — brez pravih vzgojnih smotrov.

In česar ne splete birokrat s peresom na papirju, to pripomorejo še razni napeti vzgojitelji, ki sami spletajo bič za bodoče vzgojvalce naroda in kujejo okove, s katerimi jih drežajo in jih vklepajo — preden jih spuste med "verno" ljudstvo.